

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Ирена Боянова Станкова,

Медицински университет – София

за дисертационния труд на проф. д-р Димитър Веселинов Димитров, преподавател във Факултета по класически и нови филологии към Софийския университет „Св. Климент Охридски“ в научна област: 2. Хуманитарни науки; професионално направление: 2.1. Филология (Общо и сравнително езиковедие: лингводидактическа лексикография) за присъждане на образователната и научна степен „доктор на науките“ на тема: „Теоретичен модел за кумулативно лексикографиране на думи от чужд произход в българския език (върху основата на френскоезичната лексика“

Становището е изготвено във връзка със Заповед № РД 38-736/ 21.12.2015 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ за определяне на научно жури въз основа на Правилника за условията за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и съответните нормативни актове (Закона за висшето образование, Закона за развитие на академичния състав в република България, Правилника за устройство и дейността на Софийския университет „Св. Климент Охридски“).

Димитър Веселинов Димитров е завършил през 1989 г. Софийския университет „Св. Климент Охридски“ със специалност френска филология. От 1992 г. работи като асистент. През 2002 г. защитава дисертационен труд за образователната и научна степен „доктор“ в научно направление 1.3. Педагогика на обучението по (методика на обучението по френски език). Заема академичните длъжности „доцент“ (2003 г.) и „професор“ (2008 г.).

Дисертационният труд съдържа 400 страници, които отговарят на 511 машинописни страници и не повтаря темата на дисертацията, с която авторът е получил образователната и научна степен „доктор“. Библиографията съдържа 279 заглавия. На темата на дисертационния труд е посветена монографията „Френската лексика в романа *Тютюн*“, изд. „Сиела“, 2009 г., както и 10 публикации в международни и български издания.

Разработката се състои от увод, шест глави и заключение, като в първа глава са дадени теоретичните основи на труда, във втора и трета са разгледани епистемологичните основания на зададения лексикографски тип и на лексикографската единица – френцизъм, в четвърта глава се представя конструкцията на речника като макро- и микроструктура. Макетът на речника е разположен в пета глава, а в последната – шеста, дисертантът е включил анализ относно теоретико-приложната и лингводидактична употреба на речника.

Проф. Димитър Веселинов е извършил задълбочено проучване на българската езиковедска литература от края на 19 в. до днес, свързана основно с проблемите на френските заемки в българския език или с думи от чужд произход, навлезли с посредничеството на френския език. Самото им изучаване се включва в по-общия дискурс на представяне на традициите на френското влияние върху различни сфери на общественно-политическия и културен живот през 19 и 20 в. и съвременното състояние на френско-българските контакти в глобализиращия се свят. Френските по произход думи, запазили или променили фонетичния си облик, думите, преминали в българския език чрез френски, както и неологизмите, повлияни от френския език, авторът определя като френцизми.

Анализът на речниците, монографиите и статиите води автора до заключението, че българските езиковеди разработват основно *филологическия* и *енциклопедичния модел* на лексикографско представяне на френцизмите, докато *тезаурусният модел*, при който се фиксира и регистрира употребата чрез минимален илюстративен материал, е слабо застъпен. Повечето от речниците подбират словника си по честотен признак, следвайки измененията в употребата на лексиката, както и представят лексикалните системи в различни тематични области, при които се наблюдава поява на нови и отпадане на остарели термини.

При енциклопедичния модел освен обясняване на значението се включва и екстралингвистична информация.

Изхождайки от съвременното развитие на съпоставителното езикознание и лексикографията, проф. Димитър Веселинов представя френцизмите в българския език от 1230 г. до 2015 г., като разработва иновативен модел, наречен от него „лексикографско историко-етимологично-тезаурусно-кумулятивно моделиране на френцизмите в българското езиково пространство“. Лексиката, репрезентирана в речниковите статии, в обем от около 5000 лексеми и около 1000 лексеми, включени като производни думи, е ексципирана от лексикографски корпуси, произведения на български автори, преводи от френски или чуждестранни автори, архивни текстове, текстове от периодичния печат, интернет сайтове и др.

Представеният подбор следва установените критерии за лексикографска целесъобразност, репрезентативност, честотност и надеждност, с което се гарантира теоретичната обосновка на включения словен материал. Диахронният анализ има за цел да разгледа и обобщи влиянието на френския език върху българската лексика, като са застъпени различни лексикални значения и употреби през отделните исторически моменти.

Друга ценност с оглед на съвременната лексикография е посочването на произхода и историята на навлизане на чуждоезиковата лексема, нивото на интегрираност в системата на българския език, промяната на значението на думата в езика-източник и езика-реципиент, различните сфери на узус като общоезикова единица, вторично наименование или в специализирана област. Този тезаурусен модел (както самото му име сочи, че той е „съкровищница на думите“) позволява многоаспектно разглеждане на френцизмите и внимателното им каталогизиране, при което се фиксира генезиса и употребата в диахронен и синхронен план.

Структурата на теоретичния лингвокултурологичен модел, основан на френцизмите в българския език, с успех може да бъде приложена при представянето на заемките от други езици, както и да служи при изучаването им в исторически и филологически аспект, а също и да се ползва с лингводидактическа насоченост.

Предвид приносите на дисертационния труд, които показват задълбочено теоретично изследване с научни обобщения и решаване на научно-приложни проблеми в областта на езикознанието, убедено предлагам на научното жури да присъди научната степен „доктор на науките“ в научна област: 2. Хуманитарни науки; професионално направление: 2.1. Филология (Общо и сравнително езикознание: лингводидактическа лексикография) на проф. д-р Димитър Веселинов Димитров за дисертационния труд на тема: „Теоретичен модел за кумулативно лексикографиране на думи от чужд произход в българския език (върху основата на френската лексика)“.

Дата:
27.01.2016 г.

Доц. д-р Ирена Станкова